Werkplaats Sociaal Domein
Zuid-Holland Zuid

Eindverslag

Grip op geldzaken

Een reisverslag van inzicht naar dagelijkse praktijk in Wielwijk

Colofon

Eindverslag Grip op Geldzaken, 7 oktober 2026

Auteurs: Patrick Bek en Elizabeth van Twist

Vormgeving: Pu-Yi Chiu

Foto voorzijde: Deunk, L. (2025). *Xavier stadstour* 049 [Foto]. Kansfonds.

Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid

Te downloaden via www.werkplaatssociaaldomeinzhz.nl

© 2026

Alles uit deze uitgave mag, mits met bronvermelding, worden vermenigvuldigd en openbaargemaakt.

Samen Dordt West

Dordrecht

Alliantie Dordrecht

Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid

inholland hogeschool

Hogeschool Rotterdam

Inhoud

Inleiding **4**

Van eindrapport naar twee kopgroepen **8**

Kopgroep Vertrouwde Gezichten **9**

Kopgroep Financiële Educatie **10**

Vervolgonderzoek naar doorwerking **12**

Van eindrapport naar doorwerking **13**

Wat we onderweg leerden **15**

1. Doorwerking van onderzoek in de praktijk ontstaat in sociale processen 15

2. Small wins versus grote resultaten 17

3. Alert blijven op inclusiviteit 18

4.Zorgen over duurzame verankering 21

Conclusie: Niet het einde, maar kijk hoe ver we gekomen zijn **22**

Gebruikte literatuur **24**

Inleiding

Ken je het verhaal van de jongen, de mol, de vos en het paard? Een eenzame jongen maakt vrienden met de (kleine) mol. Ze trekken samen op en ontmoeten de stille vos, die veel heeft meegemaakt. De mol is een beetje bang voor de vos. Dan ontmoeten ze het paard – het grootste en zachtmoedigste dier dat ze ooit zijn tegengekomen. Vier figuren die ogenschijnlijk weinig met elkaar gemeen hebben, met hun eigen uitdagingen en kwaliteiten. Samen lopen ze een tijdje met elkaar op en leren ze van elkaar wat het betekent om niet meer eenzaam, stil en bang te zijn. Door hun gezamenlijke reis leren ze van elkaars ervaringen, kwetsbaarheden en kwaliteiten, ontdekken ze dat ze samen verder komen dan alleen (Mackesy, 2020).

Op vergelijkbare wijze zijn in de Dordrechtse wijk Wielwijk actieve bewoners, professionals, beleidsmakers en onderzoekers met verschillende achtergronden, eigen uitdagingen en kwaliteiten gedurende een periode van ruim twee jaar met elkaar opgetrokken. Wat in 2024 begon als een onderzoek naar wat helpt bij (behouden van) grip op geldzaken groeide uit tot een gezamenlijk leerproces waarin niet alleen kennis werd ontwikkeld, maar ook relaties werden versterkt en nieuwe samenwerkingspraktijken ontstonden (Bek & Van Twist, 2025).

Dit gezamenlijke leerproces eindigen we dan ook niet met een onderzoeksrapport, maar met een reisverslag en reflectie op wat we gezien, gehoord en gedaan hebben aan grip op geldzaken in Wielwijk – en hoe ver we samen zijn gekomen.

Kijk eens hoe ver we zijn gekomen

Maar eerst in het kort hoe we zijn begonnen. In ons participatieve onderzoek *Grip op geldzaken in Wielwijk* wilden we – gemeente Dordrecht, informele organisaties en Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid – samen met bewoners en partners in Wielwijk onderzoeken wat mensen helpt grip op geldzaken te versterken of behouden. Grip ervaren is belangrijk. Het geeft mensen houvast en het gevoel dat zij (samen) invloed kunnen uitoefenen op wat er om hen heen gebeurt, ook in tijden van sociale verandering en onzekerheid (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2024). Grip ervaren is niet vanzelfsprekend, zeker ook niet voor mensen die worstelen met geldvragen. In een recent rapport deelt het NIBUD dat bijna 40 procent van de Nederlandse huishoudens moeilijk rondkomt, een derde zich bijna continu zorgen maakt over geldzaken en een kwart dit jaar rekeningen niet kon betalen (Van den Enden & Veerman, 2026). Ook in Dordrecht worstelen mensen met geldzaken, zoals in de wijk Wielwijk. Volgens het Nationaal Programma Dordt West (2023) is er sprake van armoede die doorwerkt op diverse leefdomeinen, waardoor de kwaliteit van leven onder druk staat, mensen grip op hun leven verliezen en dreigen af te haken.

Bijna

40%

van de Nederlandse huishoudens komt moeilijk rond.

1 op de 3

maakt zich bijna continu zorgen over geldzaken.

1 op de 4

kon dit jaar rekening niet betalen.

Mensen helpen grip op hun leven en financiële gezondheid te krijgen en te behouden, vraagt om 'sociale innovatie'. Hieronder verstaan we het proces én de uitkomst van het zoeken naar nieuwe manieren van samenwerken gericht op het ontwikkelen van nieuwe, sociaal gedragen oplossingen voor complexe maatschappelijke vraagstukken (Karré et al., 2018). Belangrijk vertrekpunt daarbij is om het sociaal weefsel (opnieuw) te versterken, "niet door top-down beleid, maar juist door aan te sluiten bij aanwezige krachten en initiatieven van onderop, en de kennis en ideeën van mensen zelf" (Hooghiemstra, 2022), zoals we in ons eindrapport (Bek & Van Twist, 2025) ook hebben aanbevolen.

We hebben dit onderzoek dus ingezet om echt iets met elkaar in beweging te zetten. Om de mensen die weinig grip ervaren, structureel meer grip te geven. Geen geringe ambitie als je bedenkt hoeveel er al is geprobeerd om dit voor elkaar te krijgen. In de laatste fase van ons participatieve onderzoek *Grip op Geldzaken in Wielwijk* zijn najaar 2025 twee kopgroepen opgezet met betrokkenen, met als doel inzichten uit het onderzoek verder de praktijk in brengen. In dit (reis) verslag reflecteren we kritisch op het traject na afronding van die laatste onderzoeksfase en het eindrapport *Grip op Geldzaken in Wielwijk* (Bek & Van Twist, 2025).

In dit vervolgonderzoek (van eind 2025 t/m juli 2026) richtten wij ons op ‘doorwerking’. In tegenstelling tot impact – het uiteindelijke, tastbare resultaat of ‘effect’ in de praktijk –, verwijst doorwerking naar het proces van kennisoverdracht en hoe nieuwe (onderzoeks)inzichten landen in de praktijk. Doorwerking vatten we niet op als een lineaire overdracht van kennis van onderzoek naar beleid of uitvoering, maar als een dynamiek waarin verschillende actoren gezamenlijk betekenis geven aan kennis en deze vertalen naar hun eigen context (Van Vliet, 2022). Wat kunnen we leren van deze reis, die wellicht ook voor andere contexten herkenbaar is – om bij de metafoor van het verhaal van de jongen, de mol, de vos en het paard te blijven? Hoe is de reis verlopen? Wat heeft bijgedragen aan wat wij doorwerking noemen? En wat wellicht ook niet?

Van eindrapport naar twee kopgroepen

In oktober 2025 werd het onderzoek *Grip op Geldzaken* afgesloten tijdens het Kenniscafé met een goedgevulde zaal op een vertrouwde plek in Wielwijk. Daar werden het eindrapport van het onderzoek en daaruit de belangrijkste bevindingen gedeeld met betrokkenen uit de wijk – bekenden én onbekenden met het onderzoek. Op basis van meer dan 300 vragenlijstinvullers, verschillende diepte-interviews en ontwerpsessies in Wielwijk, presenteerden Elizabeth van Twist en Patrick Bek hun onderzoeksbevindingen. De belangrijkste inzichten: voor de meeste bewoners in Wielwijk is overzicht een belangrijke voorwaarde voor grip op financiën, begint zoeken naar hulp vaak in de eigen nabije omgeving, spelen vertrouwde gezichten daarbij een belangrijke rol en moet het aanbod van stadsbrede financiële educatie beter aansluiten bij de leefwereld van verschillende doelgroepen (Bek & Van Twist, 2025). Voor de betrokkenen vormde deze afsluiting van het onderzoek echter geen eindpunt, maar eerder een tussenstop bij een uitkijkpunt, waarna de reis voortging. “We sloten af met een uitnodiging: blijf elkaar ontmoeten, blijf verbinden. Want hoewel dit het einde was van het onderzoek, is het vooral het begin van nieuwe samenwerking,” aldus een bewoner tijdens een van de interviews uit het onderzoek.

Iedereen was ervan overtuigd dat er nu doorgepakt moest worden. Vanuit die gedeelde motivatie om voort te bouwen op deze inzichten, ontstonden twee kopgroepen vanuit de betrokkenen, die begin 2026 zijn gestart. Eén gericht op het versterken van vertrouwde gezichten in de wijk, de andere op het ontwikkelen van financiële educatie op maat voor bewoners in Wielwijk.

> **“We sloten af met een uitnodiging: blijf elkaar ontmoeten, blijf verbinden. Want hoewel dit het einde van het onderzoek, is het vooral het begin van een nieuwe samenwerking.“**
>
> **— Bewoner tijdens een interview**

Wat beide kopgroepen hebben gedaan en hoe we doorwerking in de praktijk hebben gezien en gehoord, laten we in de volgende paragrafen zien. Wat hebben we geleerd? En hoe valt dat te rijmen met relevante literatuur over het laten landen van onderzoekskennis in de wijk? Dat delen we vervolgens in de drie paragrafen daaropvolgend.

Kopgroep Vertrouwde Gezichten

De kopgroep Vertrouwde gezichten is ontstaan vanuit de inzichten uit het onderzoek *Grip op geldzaken* en richtte zich op het versterken van de positie van bewoners, vrijwilligers en professionals die in Wielwijk een laagdrempelig, herkenbaar en betrouwbaar aanspreekpunt vormen voor inwoners. Dat heeft geleid tot een samenwerking tussen bewoners en (semi) professionals die actief zijn in Wielwijk en voor velen inmiddels vertrouwde gezichten zijn geworden door die samenwerking. Het kennismaken, elkaar ontmoeten en delen van eigen ervaringen tijdens de groepsbijeenkomsten heeft leden zich gezien en gehoord laten voelen. Er zijn korte(re) lijnen ontstaan met mensen die zij daarvoor nog niet kenden, maar die allemaal willen dat bewoners in Wielwijk goed en snel geholpen worden als zij met (financiële en ook andere) vragen worstelen. De opgedane ervaringen – die verder in dit verslag zullen worden belicht – onderstrepen het belang van het blijven investeren in vertrouwde gezichten, omdat zij direct in contact staan met bewoners in kwetsbare situaties en een belangrijke brugfunctie vervullen tussen inwoners en ondersteuning.

De zichtbare en tastbare resultaten van de kopgroep zijn: vier workshops over overzicht aan hulp, goedgevulde informatiekasten in portieken, het 'persoonlijke wegwijzerkaartje' voor vertrouwde gezichten en de verspreiding van (digitale naams)bekendheid van Hulplijn Dordt als tool voor overzicht aan hulp en informatie via korte lijnen. Maar leden van de kopgroep waarderen het vooral dat geïnvesteerd is in relaties met vertrouwde gezichten en het versterken van hun positie. In de afsluitende bijeenkomst van deze kopgroep voor de zomer is ook genoemd dat het opvalt dat in deze kopgroep bewoners echt betrokken zijn en de kracht in deze samenwerking is dat er ook naar die bewoners geluisterd is. Het (blijven) investeren in de relatie tussen bewoners en professionals is zichtbaar geworden in de uitnodiging om alle vertrouwde gezichten uit te nodigen voor de donderdagochtend in De Admiraal. Een vast moment in de week waar professionals en bewoners elkaar kunnen ontmoeten om verbindingen stevig te houden en kracht van samenwerking vast te houden. Bewoners betrekken, echt naar hen luisteren en samenwerken zou door moeten blijven gaan. Nog meer vertrouwde gezichten zouden in de wijk zichtbaar gemaakt moeten worden en gevraagd worden hoe hun positie versterkt kan worden. Vertrouwde gezichten staan immers direct in verbinding met bewoners (met hulpvragen) in kwetsbare situaties. Professionals zouden, volgens overige actieve partners in de wijk, juist met deze vertrouwde gezichten in verbinding moeten komen om professionals te laten zien hoe op een gelijkwaardige manier om te gaan met bewoners in kwetsbare situaties. Die gelijkwaardige houding wordt vaak gemist bij professionals door bewoners, maar ook vrijwilligers en professionals uit de kopgroep benoemden dit eerder in hun gezamenlijke reis.

Kopgroep Financiële Educatie

De kopgroep Financiële educatie richtte zich op het versterken van financiële kennis en bewustwording door samenwerking tussen bewoners, organisaties, netwerken en professionals. Centrale doel was om het aanbod aan voorlichtingsactiviteiten en financiële educatie nauwer af te stemmen op de plekken en mensen waar behoefte leeft.

De groep bood ruimte voor uitwisseling tussen deelnemers met verschillende achtergronden, perspectieven en ervaringen, die elkaar in het dagelijks werk niet altijd ontmoeten. Deze ontmoetingen droegen bij aan meer inzicht in elkaars behoeften, werkwijzen en standpunten. Tegelijkertijd verschilden deelnemers in de mate waarin zij zich veilig voelden om zich uit te spreken en eigenaarschap ervoeren binnen het proces. Ondanks wisselingen in de samenstelling van de groep bleef de samenwerking gericht op het versterken van onderlinge verbindingen en het verkennen van mogelijkheden voor verdere financiële educatie in Wielwijk.

De kopgroep Financiële educatie heeft volgens de leden een waardevolle basis gelegd voor meerdere concrete initiatieven, zoals de voorlichting in de wijk op een vertrouwde plek, een tv (talk)show voor jongeren en vervolg van de 18-/+ sessie met jongeren. Daarnaast heeft de samenwerking gezorgd voor meer verbinding tussen netwerken, organisaties en initiatieven, waardoor kennis, activiteiten en contacten beter worden gedeeld en versnippering wordt tegengegaan.

De leden waarderen het dat zij door hun deelname in contact komen met mensen en perspectieven die zij normaal niet ontmoeten, waaronder andere doelgroepen, bewoners, professionals en gemeentelijke medewerkers. Hierdoor ontstond meer begrip voor elkaars ervaringen, werkwijzen en behoeften. Vooral de open sfeer, waarin alles besproken kon worden, werd als positief ervaren.

In onderstaande tabel zijn beide kopgroepen op een aantal aspecten vergeleken. In het verdere verslag zullen we nader ingaan op deze aspecten.

	Kopgroep vertrouwde gezichten	Kopgroep financiële educatie
Vertrekpunt	Open: hoe inzetten op het versterken van en samenwerken met vertrouwde gezichten Wielwijk?	Meer gesloten: hoe vraag en aanbod educatie beter afstemmen voor specifieke groepen: jongeren, senioren, mensen met migratieachtergrond/ taalachterstand?
Samenstelling en omvang	Grote groep door: startend met acht professionals en één bewoner, waar zeven bewoners gaandeweg aansloten en professionals afwisselend deelnamen.	Kleinere groep door: startend met drie professionals en twee bewoners, die uitgroeide tot een groep van drie vast deelnemende bewoners en vier professionals die afwisselend deelnamen.
Kartrekker	Voorzitter informele stadsbrede organisatie, wel betrokken met, maar niet ingebed in de wijk.	Beleidsmedewerker gemeente, wel betrokken met, maar niet ingebed in de wijk.
Aantal bijeenkomsten	7 groepsbijeenkomsten, 5 kleinere afspraken, 4 workshops in de wijk.	6 groepsbijeenkomsten, 2 kleinere afspraken, 1 voorlichting.
Dynamiek/ Samenwerking	Co-creatie, regie bij kartrekker, verhalende vergadersetting met afwisselende werkvormen.	Gestructureerd, regie bij kartrekker, klassieke vergaderstructuur.
Organisatie	Communicatie uitnodiging via mail en whatsapp.	Communicatie via mail.

Vervolgonderzoek naar doorwerking

In het vervolgonderzoek naar doorwerking van de opgedane kennis en inzichten van het onderzoek Grip op geldzaken in Wielwijk stonden vooral de processen achter de resultaten centraal. Dus hoe kennis werd gedeeld, hoe samenwerking vorm kreeg en welke factoren het omzetten van inzichten in actie bevorderden of belemmerden. Door de twee kopgroepen gedurende een half jaar te volgen – van januari tot juli 2026 –, ontstond inzicht in hoe doorwerking zich in de kopgroepen ontwikkelt soms met kleine stappen vooruit, soms zoekend, zoals het samen oplopen uit het verhaal waarin pas gaandeweg duidelijk werd wat werkt.

Kenmerkend voor dit onderzoek naar doorwerking was de dubbele rol van ons als onderzoekers. Enerzijds waren wij als onderzoekers aanwezig in het proces, bijvoorbeeld bij bijeenkomsten van de kopgroepen, en bewogen wij mee met de dynamiek in de wijk. Anderzijds namen wij bewust afstand om te reflecteren op terugkerende thema's en onderliggende mechanismen. Deze combinatie van nabijheid en reflectie maakte het mogelijk om doorwerking zowel van binnenuit te ervaren als op een meer analytisch niveau te duiden.

De dataverzameling bestond uit een combinatie van participerende observaties van 13 kopgroepbijeenkomsten in de periode januari tot en met juli 2026, 14 semigestructureerde, retrospectieve interviews (enerzijds gericht op evaluatie, anderzijds op reflectie van eigen en gezamenlijk handelen) met verschillende kopgroepleden, observatie van (online) afspraken in kleinere samenstellingen, mailverkeer, whatsappgroep en vier reflectieve groepsbijeenkomsten met de kartrekkers van de kopgroepen. De aandacht ging hierbij uit naar interactiepatronen, samenwerking, rolverdeling en de manier waarop kennis al dan niet werd ingebracht en gebruikt. Ook hebben we gekeken naar de mate van eigenaarschap, betrokkenheid en de manier waarop doelen en acties zich ontwikkelden in deze periode.

De analyse van de gegevens verliep iteratief en thematisch, waarbij we observaties, interviews en theoretische inzichten met elkaar in verband brachten. Dit maakte het mogelijk om niet alleen te beschrijven wat er gebeurde, maar ook om te begrijpen waarom dingen zich op een bepaalde manier ontwikkelden en wat we daarvan kunnen leren voor andere contexten. Hoewel dit onderzoek zich richtte op één wijkcontext en resultaten daardoor niet direct generaliseerbaar zijn, hopen wij met dit verslag verdiepend inzicht in mechanismen van doorwerking te bieden die ook in andere contexten herkenbaar kunnen zijn.

Van eindrapport naar doorwerking

Tijdens de laatste ontwerpsessie in het kader van het onderzoek Grip op Geldzaken, in zomer 2025, borrelde bij onderzoekers en andere betrokkenen de vraag op wat er nou eigenlijk gebeurt met de ontwikkelde kennis. De inzichten van het *Grip op Geldzaken*-onderzoeksproject werden gepresenteerd in een eindrapport. Het eindrapport stond centraal in een laatste ontwerpsessie. En toen?

Het eindrapport kreeg in Wielwijk zichtbaarheid via een raadsinformatiebrief in januari 2026 en in een artikel met als kop: 'Callcenter gaat Dordtenaren met betalingsproblemen bellen, net zo lang tot ze opnemen' in *Algemeen Dagblad Dordrecht* (27 januari 2026). In dit artikel werd het onderzoeksrapport kort aangehaald en vermeld dat bewoners liever hulp aan familie en vrienden vragen dan aan de gemeente en dat professionele hulp zelden direct wordt ingeschakeld. Het callcenter zou met het bereiken van bewoners ervoor moeten zorgen dat de cijfers omhooggaan als het gaat om het inschakelen van professionele hulp. De Alliantie Dordrecht – een samenwerkingsverband van diverse organisaties en vrijwilligers in Dordrecht die inwoners (vroegtijdig) helpen bij onder meer geldzorgen, armoede en eenzaamheid – nam het artikel als aanleiding om aandacht te vragen voor de initiatieven, vertrouwde plekken en gezichten, die juist contact hebben met die familie en vrienden, zodat zij hun naasten weten te helpen.

Uit de interviews met betrokkenen in het kader van het doorwerkings-onderzoek bleek dat de verspreiding van het rapport zich vooral afspeelde binnen professionele netwerken en dan vooral onder actoren die al nauw betrokken waren bij het onderzoek. Van de 14 geïnterviewde kopgroepenleden, gaf de helft aan het rapport te hebben gezien en te hebben gelezen. De anderen hadden het niet gelezen of wisten niet van het bestaan af. Het rapport circuleerde voornamelijk onder collega's, beleidsmedewerkers en bestaande samenwerkingspartners in Dordtse armoedenetwerk, die bovendien ook al nauw betrokken waren bij het onderzoek. Je kunt je afvragen of dat leidt tot doorwerking.

Verspreiding van het rapport

14
geïnterviewde kopgroepleden

de helft
had het rapport gezien en gelezen

de andere helft
had het niet gelezen of wist niet van het bestaan af

In de literatuur over kennisbenutting wordt benadrukt dat de relatie tussen onderzoek en praktijk zelden lineair verloopt. Weiss (1979) onderscheidt verschillende vormen van kennisgebruik, waaronder *instrumenteel* gebruik (waarbij kennis direct wordt toegepast), *conceptueel* gebruik (waarbij kennis bijdraagt aan nieuwe inzichten en denkkaders) en *symbolisch* gebruik (waarbij

kennis wordt ingezet ter legitimering van bestaande standpunten). Latere studies bouwen hierop voort en laten zien dat kennisgebruik altijd plaatsvindt binnen specifieke organisatorische en politieke contexten, waarin belangen, routines en bestaande beleidskaders een belangrijke rol spelen (Boswell, 2009; Nutley, Walter, & Davies, 2007). Dit betekent dat doorwerking niet alleen zichtbaar is in concrete beleidswijzigingen of interventies, maar ook in subtielere veranderingen, zoals verschuivingen in perspectieven, taalgebruik en samenwerkingsvormen (Van Vliet, 2022). Dat zien we in ons doorwerkingsonderzoek in beide kopgroepen wel terug in de manier waarop initiatieven van bewoners gewaardeerd en acties aangepast en gezamenlijk uitgevoerd werden.

Vormen van kennisgebruik

01

Instrumenteel gebruik

waarbij kennis direct wordt toegepast

02

Conceptueel gebruik

waarbij kennis bijdraagt aan nieuwe inzichten en denkkaders

03

Symbolisch gebruik

waarbij kennis wordt ingezet ter legitimering van bestaande standpunten

Bij vraagstukken rond financiële gezondheid was de dynamiek van doorwerking extra complex, omdat verschillende beleidsdomeinen samenkwamen en uiteenlopende actoren betrokken waren. Gemeenten, uitvoeringsorganisaties, maatschappelijke initiatieven en financiële instellingen opereren ieder vanuit eigen probleemdefinities, verantwoordelijkheden en prioriteiten, wat de kans vergroot dat aanbevelingen selectief worden overgenomen of worden ingepast in bestaande beleidslogica's (Jungmann & Madern, 2016). In Wielwijk werd bijvoorbeeld zichtbaar dat het rapport zelf niet vanzelfsprekend breed werd gelezen of actief werd verspreid, wat nog maar weer eens bevestigt dat rapporten op zichzelf geen garantie vormen voor doorwerking. Doorwerking, met andere woorden, van bevindingen uit onderzoek zoals dat rondom Grip op Geldzaken, vraagt dus wat anders dan alleen een rapport presenteren.

In de kopgroepen zagen we meer aanwijzingen voor doorwerking in het dagelijks leven van bewoners van de resultaten van het onderzoek. Daar waar bewoners en andere spelers uit de wijk elkaar ontmoeten en samen zochten naar manieren en vormen om het onderzoek in praktijk te brengen.

Wat we onderweg leerden

Dat het opleveren van een eindrapport nog geen doorwerking is, is het eerste wat we onderweg leerden. Hoe de kennis en (onderzoeks)inzichten in Wielwijk wel landden, werd zichtbaar door hoe in die kopgroepen het samen oplopen verliep. De vier belangrijkste lessen die we hieruit kunnen trekken, lichten we hieronder toe.

1. Doorwerking van onderzoek in de praktijk ontstaat in sociale processen

De kopgroepen volgden geen recht pad, via een uitgestippelde route richting een vooraf bepaald eindpunt. In de eerste bijeenkomsten van de kopgroepen presenteerden wij kort de aanbevelingen uit het onderzoek. In de kopgroepbijeenkomsten die volgden, zagen wij dat er sprake was van interpretatie, vertaling en onderhandeling van die inzichten, waarin verschillende actoren – gemeenten, uitvoeringsorganisaties, maatschappelijke partners en bewoners – vanuit hun eigen context en belangen betekenis gaven. Hierdoor begonnen soms bepaalde discussies uit het onderzoek en eerdere ontwerpsessies opnieuw, zoals wie is eigenlijk verantwoordelijk, voor wie gaan we het doen, hoe moet het er idealiter uitzien. Dit belemmerde in de ene kopgroep de voortgang, want iedere bijeenkomst schoof een andere samenstelling aan deelnemers aan waardoor opnieuw besproken werd wat we voor wie aan het doen waren. In de andere groep werd sowieso iedere bijeenkomst bewust stil gestaan bij met wie we waren, wat we al gedaan hadden, wat we nog gingen doen en hoever we in het proces waren.

De samenwerking werd door kopgroepleden overwegend ervaren als open, betrokken en energiek, met veel bereidheid om gezamenlijk na te denken over maatschappelijke vraagstukken. In bijeenkomsten zagen wij dan ook dat leden met elkaar in gesprek gingen, kennis en ervaringen deelden, en gezamenlijk verkenden hoe inzichten konden worden toegepast in de dagelijkse praktijk. Er werd gekeken naar wat ieder als persoon kon doen, soms vanuit een (professionele) rol maar veel vaker vanuit wat gedaan moest worden en wie dat leuk vond om met elkaar op te pakken. Er werd gewerkt vanuit en met ieders kwaliteiten.

Die interacties in de kopgroepbijeenkomsten kunnen worden opgevat als processen van sociaal-kapitaalvorming. Volgens Putnam (2000) ontstaat sociaal kapitaal in netwerken van sociale relaties, waarin vertrouwen, wederkerigheid en gedeelde normen samenwerking mogelijk maken. De kopgroepen functioneerden daarmee niet alleen als een plek voor kennisuitwisseling, maar vooral ook als een context waarin relaties werden opgebouwd en versterkt. Door samen te werken aan kleinere acties ontdekten kopgroepleden wie waar goed in is, welke kennis en expertise de ander bezit en wat je aan elkaar hebt. Het vertrouwen in elkaar groeide en de wijze waarop iedereen op een gelijkwaardige manier kon deelnemen en open in gesprek gaan over mogelijkheden en onmogelijkheden (wel of niet 24u bereikbaar zijn), is een zichtbaar voorbeeld van

gelijkwaardige samenwerking. Dit bevestigt dat doorwerking inherent sociaal en dynamisch van aard is, waarbij interactie, reflectie en gezamenlijke actie zelf al vormen van interventie zijn (Van Vliet, 2022).

Hoewel beide kopgroepen een trekker hadden die het eerste initiatief nam en overzicht bewaarde over het traject, werden ideeën, plannen en oplossingen in de kopgroepen niet top-down ingebracht, maar kregen vorm in een proces van co-creatie met alle betrokkenen. Deze werkwijze sluit grotendeels aan bij de Asset-Based Community Development (ABCD)-benadering van Kretzmann en McKnight (1993), waarin gemeenschappen niet primair worden benaderd vanuit tekorten en problemen, maar vanuit aanwezige kwaliteiten, relaties, kennis en andere hulpbronnen. De nadruk ligt daarbij op het zichtbaar maken en verbinden van bestaande capaciteiten binnen een gemeenschap. In de kopgroep Vertrouwde gezichten gebeurde dit door het samenbrengen van professionele, persoonlijke en – waar aanwezig – ervaringsgerichte perspectieven, waardoor gedeeld begrip ontstond van wat nodig is in de praktijk voor grip op geldzaken. Meerdere keren werd door bewoners in de kopgroep aangegeven dat een eenvoudig kaartje met overzichtsinformatie en contactgegevens voldoende zou zijn. Verschillende voorbeelden werden besproken, maar doorslaggevend werd hoe het gebruikt zou worden door vertrouwde gezichten zelf. Vanuit de eigen ervaring gaf een bewoner aan dat zo'n kaartje achter in het hoesje van de telefoon moest passen, zodat je altijd bij je hebt. Dat lijkt misschien voor de hand liggend, maar geen van de besproken voorbeelden was zo'n kaartje. Dus zonder de ervaring van diegenen die het kaartje willen gebruiken zou het wellicht en ansichtkaartformaat of A5 flyer geworden zijn. Bestaande verbindingen werden versterkt en nieuwe verbindingen werden gelegd tussen bewoners, professionals en organisaties.

Zogenaamd 'bridging social capital' werd versterkt door verbindingen tussen verschillende sociale groepen die toegang bieden tot nieuwe kennis, perspectieven en kansen te creëren en versterken (Putnam, 2000).

Kopgroepleden ervoeren deze gezamenlijke ontwikkeling als waardevol, bleek uit interviews. Zij droegen volgens hen bij aan grote betrokkenheid, eigenaarschap en een gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid. "Ik voel wel grote verantwoordelijkheid bij iedereen. Iedereen doet wat 'ie kan", deelde een van de kopgroepleden in een interview. Dit sluit aan bij de veronderstelling binnen de ABCD-benadering dat duurzame verandering eerder ontstaat wanneer mensen als actieve medevormgevers van oplossingen worden gezien dan als ontvangers van interventies (Kretzmann & McKnight, 1993). Dit werd overigens in de ene kopgroep sterker ervaren dan in de andere, want de kopgroep vertrouwde gezichten groeide met een aantal actieve bewoners. En ook al was niet iedereen er iedere keer bij, via mail en whatsapp bleven ook de anderen op de hoogte en betrokken. In de kopgroep Financiële Educatie liep dit anders. De samenstelling verschilde nagenoeg iedere keer en de groep bleef daardoor klein en dat maakte het lastig(er) om uit de ideeënfase tot uitvoering over te gaan.

> **“Ik voel wel grote verantwoordelijkheid bij iedereen. Iedereen doet wat ie kan.“**
>
> — Kopgroeplid

De energie die in de groepen werd ervaren, leek niet zozeer voort te komen uit zichtbare resultaten, maar meer uit het proces van samen nadenken, leren en creëren. Dit gebeurde in de ene kopgroep meer dan in de andere. Dat er geluisterd werd naar ieders ideeën en dat er ruimte was om veel verschillende voorbeelden te bespreken, zorgde ervoor dat men met elkaar meedacht in mogelijkheden. Toen bewoners bijvoorbeeld aangaven juist behoefte te hebben aan contactmomenten met professionals aan het begin van de avond in plaats van overdag, gaf een professional aan dat deze zelf wel aanwezig op locatie wilde zijn, maar dat de organisatie om veiligheidsredenen niet voor open stond voor het idee van een spreekuur in de avond. Vervolgens werd vanuit de groep besproken dat er verschillende mogelijkheden zijn om dat samen met vrijwilligers en bewoners op te pakken. Door de uitwisseling van kennis en ervaringen vond er *conceptuele* doorwerking plaats: inzichten werden gedeeld, verrijkt en meegenomen in het denken en handelen van leden. Het idee om workshops op vertrouwde plekken samen met vertrouwde gezichten te organiseren, zodat meer mensen bewust worden van het overzicht en de mogelijkheden die Hulplijn Dordt kan bieden, ontstond door het samen gesprek te blijven voeren over wat vertrouwde gezichten (en hun positie) kon versterken en hoe kunnen bewoners eerder en sneller geholpen worden met hun (hulp)vragen. Het vertrouwen in elkaar en de oplossingsrichtingen die bedacht werden, groeide gestaag door de conceptuele doorwerking. Dit is interessant bezien vanuit theorie over *knowledge utilisation*, waarin kennis niet wordt gezien als iets dat eenvoudig kan worden overgedragen, maar als iets dat betekenis krijgt in interactie tussen actoren (Weiss, 1979; Nutley et al., 2007). In de kopgroepen leek doorwerking van onderzoekskennis vooral te lopen via het opbouwen en onderhouden van verbindingen. Kennisbenutting en gemeenschapsvorming waren hier nauw met elkaar verweven. Zoals in het verhaal waarin de mol en de jongen elkaar niet overtuigen met grote woorden, maar gaandeweg leren door samen verder te gaan, lijkt ook hier kennis zich vooral te bewegen via relaties en elkaar ontmoeten.

2. Small wins versus grote resultaten

De ervaringen binnen de kopgroepen laten zien dat sociale dynamiek een krachtige motor is voor beweging. Tegelijkertijd bleek dat deze dynamiek niet automatisch leidde tot grote, tastbare resultaten. Hoewel er veel ideeën ontstonden en leden het proces als waardevol ervoeren, bleek de stap van denken naar doen regelmatig lastig. Een informatiebord met informatie vullen waar bewoners wel op zitten te wachten, leek een vrij eenvoudig uit te voeren actie. Toch duurde het bijna vier maanden voordat het gebeurd was, omdat er beleefd op elkaar gewacht werd, er

binnen een organisatie meerdere schijven invloed op hadden, de urgentie niet door iedereen gevoeld werd en wellicht ook regie ontbrak. Initiatieven bleven soms hangen in de verkennende of planvormende fase en tastbare opbrengsten bleven beperkt, met name in de kopgroep Financiële Educatie, omdat de frequentie tussen de groepsbijeenkomsten langer waren, meestal zo'n 4-6 weken en de kopgroep een sterk wisselende samenstelling had met alleen kartrekker, een bewoner en betaalde kracht van een informele organisatie als vaste deelnemers. In deze kopgroep gaf de kartrekker – degene die het eerste initiatief nam en de vaart erin hield – meermaals aan te worstelen met de beperkte tastbare resultaten die werden behaald, wat grotendeels te wijten was aan het ontbreken van leden die de plannen verder konden brengen in praktijk van de specifiek benoemde doelgroepen.

Wanneer maatschappelijke vraagstukken worden beschouwd als complexe of 'wicked' problemen, is het echter niet altijd passend om succes af te meten aan grote, zichtbare of direct meetbare resultaten. Termeer en Dewulf (2019) benadrukken dat juist kleine, betekenisvolle stappen – zogenaamde ***small wins*** – belangrijke indicatoren van vooruitgang kunnen zijn. Het ontstaan van nieuwe verbindingen, groeiend vertrouwen tussen betrokkenen, gedeelde leerervaringen of een gezamenlijk ontwikkeld handelingsperspectief kunnen in dit perspectief worden gezien als waardevolle opbrengsten op zichzelf. Dergelijke kleine successen genereren energie, versterken het handelingsvermogen van betrokkenen en kunnen de basis leggen voor bredere en meer structurele veranderingen op langere termijn. In de kopgroep vertrouwde gezichten werd al vroeg in de samenwerking expliciet gezocht naar dergelijke small wins, waarbij in daaropvolgende bijeenkomsten werd stil gestaan: zoals aanpassingen en vertrouwde gezichten op een website, digitale flyers en informatie op digitale borden in de wijk, workshops, een goedgevuld informatiebord in portieken en een wegwijzerkaartje. Die small wins vormden niet slechts tussenstappen richting impact, maar ook belangrijke elementen van doorwerking. Zoals de kartrekker van kopgroep vertrouwde gezichten benadrukte: het bewust herkennen en waarderen van kleine doorbraken helpen om de vaak minder zichtbare vormen van verandering zichtbaar te maken.

3. Alert blijven op inclusiviteit

Inclusiviteit was al bij aanvang van de reis een belangrijke voorwaarde voor de kopgroepen. Juist bij sociale innovatie rond complexe maatschappelijke vraagstukken is inclusie van verschillende perspectieven essentieel, omdat dergelijke problemen niet alleen worden gekenmerkt door onzekerheid over benodigde kennis, maar ook door uiteenlopende normatieve aannames en percepties over het vraagstuk in kwestie. Zo beïnvloeden verschillende opvattingen over de oorzaken van en verantwoordelijkheid bij bijvoorbeeld financiële kwetsbaarheid zowel de probleemdefinitie als de mogelijke oplossingen. Wat voor de ene groep als een passende aanpak geldt, hoeft daarom voor anderen niet vanzelfsprekend bruikbaar of aanvaardbaar te zijn (Karré et al, 2018).

Beide groepen kenmerkten zich door een grote diversiteit aan leden – zowel in functies, rollen, leeftijd en persoonlijke achtergronden – waaronder netwerkverbinders, ervaringsdeskundigen, creatieve denkers en professionals met inhoudelijke expertise. Deze mix maakte het mogelijk om vraagstukken vanuit verschillende perspectieven te benaderen en dicht(er)bij de leefwerelden van bewoners en andere spelers in de wijk te komen in de ideeënvorming. Zo gingen bijvoorbeeld jongeren (zij het beperkt), bewoners die taalbarrières ervaren, senioren die al jaren actief zijn in de wijk, een wijkconciërge, sociaal beheerder en een coördinator van een vrijwilligersorganisatie met elkaar in gesprek tijdens kopgroepbijeenkomsten over vraagstukken en oplossingen in Wielwijk.

> **Inclusiviteit vraagt dus niet alleen om diversiteit aan leden, maar ook om bewuste aandacht voor gelijkwaardige deelname en samenwerkingsafspraken om ruimte te maken voor stemmen die niet vanzelfsprekend ruimte krijgen in besluitvormingsprocessen.**

Vanuit literatuur over community development en inclusieve participatie wordt diversiteit aan perspectieven gezien als een belangrijke voorwaarde voor rechtvaardige en contextgevoelige besluitvorming, omdat verschillende vormen van kennis – waaronder professionele, lokale en ervaringskennis – elkaar kunnen aanvullen en verrijken (Kaulingfreks & Matthijsen, 2024). Tegelijkertijd blijkt dat, ondanks de gedeelde inspanning en verantwoordelijkheid, niet alle relevante perspectieven even sterk vertegenwoordigd waren in de kopgroepen. Met name de betrokkenheid van bewoners en ervaringsdeskundigen – jongeren met geldvragen in het bijzonder – werd door leden in verschillende gesprekken als té beperkt ervaren. De aanwezige kopgroepleden wezen daarbij op de (dreigende) afstand tussen de ontwikkelde oplossingen en de leefwereld waarvoor deze bedoeld zijn, omdat simpelweg de mensen over wie het ging niet altijd aan tafel zaten.

Bij de organisatie van de kopgroepen werd door kartrekkers bewust geprobeerd drempels voor deelname te verlagen, onder meer door gebruik te maken van wisselende tijdstippen, toegankelijke locaties en laagdrempelige communicatiekanalen zoals WhatsApp. Hoewel de meeste leden aangaven tevreden te zijn over deze werkwijze, laten ervaringen van sommige leden zien dat toegankelijkheid meer omvat dan praktische bereikbaarheid. De literatuur over community development benadrukt dat betekenisvolle participatie niet alleen vraagt om fysieke toegang, maar ook om voorwaarden waaronder leden zich voldoende gezien, begrepen en toegerust voelen om daadwerkelijk bij te dragen. Daarbij gaat het om erkenning van verschillende communicatievormen, kennisbronnen, culturele achtergronden en behoeften van leden (Kaulingfreks & Matthijsen, 2024). Uit onderzoek naar participatieve veranderprocessen blijkt bovendien dat formele aanwezigheid alleen niet automatisch leidt tot daadwerkelijke

invloed op het proces. Machtsverschillen, impliciete spelregels en verschillen in ervaring met overleg- en besluitvormingsprocessen kunnen ertoe leiden dat bepaalde perspectieven meer gewicht krijgen dan andere (Gaventa, 2006; Kaulingfreks & Matthijsen, 2024). Inclusiviteit vraagt dus niet alleen om diversiteit aan leden, maar ook om bewuste aandacht voor gelijkwaardige deelname en samenwerkingsafspraken om ruimte te maken voor stemmen die niet vanzelfsprekend ruimte krijgen in besluitvormingsprocessen.

De open sfeer binnen de kopgroepen maakte dat de aanwezige leden zich over het algemeen gehoord en betrokken voelden. De nadruk op co-creatie, met name in de vertrouwde gezichten-groep bood ruimte om perspectieven in te brengen. Tegelijkertijd bleek inclusieve samenwerking niet altijd vanzelfsprekend. In sommige bijeenkomsten kregen dominante stemmen relatief veel ruimte tijdens kopgroepbijeenkomsten, terwijl andere leden minder makkelijk aan bod kwamen. Het ontbreken van expliciete samenwerkingsafspraken leidde er volgens sommige leden toe dat verwachtingen, aannames, rollen en grenzen onduidelijk blijven – en niet alle stemmen altijd even veel ruimte konden krijgen. Daar waar de Nederlandse taal een barrière bleek om op een gelijkwaardige manier met elkaar in gesprek te gaan, bleek ook gelijkwaardige samenwerking lastiger te zijn. Zoals wanneer onderling ervaren werd dat de ander het dan ‘beter’ leek te weten of met eigen interpretaties soms een heel ander verhaal maakte, dan de bedoeling was van het ingebrachte perspectief of de boodschap van diegene die een taalbarrière ervaarde. Kortom, in beide kopgroepen was er wel bewuste aandacht voor gelijkwaardige deelname, maar werd die gelijkwaardigheid niet altijd ervaren.

Voor ongeveer een derde van de leden van de twee kopgroepen vormden taalbarrières, het hoge tempo van gesprekken, gebruik van jargon of de hoeveelheid communicatie soms een belemmering om actief mee te doen. Dit kwam in de interviews duidelijk naar voren, maar werd in de groepsbijeenkomsten lastig gevonden om ter sprake te (blijven) brengen. Ook werd aangegeven door een aantal leden dat het open en co-creatieve karakter van de bijeenkomsten soms als overweldigend en onoverzichtelijk werd ervaren, bijvoorbeeld door leden die behoefte hebben aan meer structuur of voorspelbaarheid. Deze ervaringen laten zien dat het wegnemen van participatiebarrières niet ophoudt bij het organiseren van een bijeenkomst en het breed uitnodigen van mensen, maar ook betrekking heeft op de gekozen werkvormen, de manier van communiceren en de mate waarin verschillende leden zich veilig en competent voelen om hun perspectief in te brengen (Kaulingfreks & Matthijsen, 2024). Ook in het doorwerkingsproces vraagt inclusieve samenwerking dus voortdurende aandacht op verschillende niveaus.

Voor ongeveer één derde van de leden waren dit soms belemmeringen om actief mee te doen:

01
Taalbarrières

02
Het hoge tempo van gesprekken

03
Gebruik van jargon

04
De hoeveelheid communicatie

4. Zorgen over duurzame verankering

De kopgroepen slaagden er overwegend goed in beweging en verbinding te creëren. Toch stonden ze op het moment dat we dit verslag schreven (juli 2026) nog voor de opgave om deze beweging te vertalen naar duurzame verankering in beleid en praktijk. Uit gesprekken met leden kwam naar voren dat zij niet zozeer twijfelden aan de waarde van de inzichten en relaties die binnen de kopgroepen waren ontstaan, maar wel zorgen hadden over hoe deze op langere termijn behouden zouden blijven. Ongeveer de helft van het aantal respondenten vroeg zich af wat er met de ontwikkelde ideeën, verbindingen en initiatieven gebeurt wanneer de pilotfase – door onderzoekers vooraf bepaald – van de kopgroepen zou aflopen in juli 2026. “Het gaat inderdaad om dat stukje borging waar ik wel benauwd voor ben,” zoals een van de kopgroepleden de zorg uitte.

De duurzame borging van de kopgroepen en daarmee de doorwerking van *Grip op Geldzaken* wordt nog niet vanzelfsprekend gevonden door alle betrokkenen. Door het ontbreken van duidelijke afspraken over eigenaarschap, vervolgverantwoordelijkheden, financiële middelen en structurele inbedding van gelijkwaardige samenwerking bestaat volgens verschillende leden het risico dat waardevolle inzichten afhankelijk blijven van een kleine groep betrokken personen. Daarmee is borging heel kwetsbaar door wegvallende capaciteit of veranderende prioriteiten. Daarnaast is de verbinding met formele besluitvorming en bestaande werkprocessen nog beperkt uitgewerkt. Dit wordt met name zichtbaar als professionals vanuit hun eigen organisatie worden belemmerd in samenwerking met andere formele partners in de wijk, bewoners en informele organisaties. Er zijn wel kleine verbindingen, in termen van sociaal kapitaal ‘linking-dimensie’, zichtbaar. Zo zijn vertrouwde gezichten uit de kopgroep bijvoorbeeld wel uitgenodigd om op een vaste inloopochtend andere vertrouwde gezichten en professionals te ontmoeten, maar samenwerking en inclusiviteit ontstaat niet vanzelf en wie is waar straks verantwoordelijk voor als dat niet in een kopgroep of werkwijze is vastgelegd. Dat geldt ook voor nog lopende afspraken. Daardoor is nog niet altijd duidelijk hoe opgedane kennis, nieuwe werkwijzen en samenwerkingsrelaties kunnen worden ingebed in de dagelijkse praktijk van organisaties en netwerken. De geuite zorgen maken zichtbaar dat duurzame doorwerking niet alleen vraagt om betekenisvolle interacties en gedeelde inzichten, maar ook om structuren en financiering die ervoor zorgen dat de opbrengsten van de kopgroepen kunnen voortbestaan en verder ontwikkelen.

Conclusie:
Niet het einde, maar kijk hoe ver we gekomen zijn

In het verhaal van de jongen, de mol, de vos en het paard is de reis niet vooraf uitgestippeld. De personages weten niet precies waar ze naartoe gaan of wat ze onderweg zullen tegenkomen. Wat hen vooruitbrengt, is niet een vooraf bepaald plan of een duidelijk einddoel, maar het samen optrekken: het delen van ervaringen, het zorgen voor elkaar en het gaandeweg ontdekken wat werkt. Ze leren van en met elkaar en worden er allen beter van. In zekere zin weerspiegelt deze metafoor treffend wat er gebeurt in de kopgroepen in Wielwijk. Ook daar is doorwerking geen rechte lijn van onderzoek naar implementatie. Doorwerking kreeg ook in Wielwijk vorm in het gezamenlijk zoeken, proberen, leren en betekenis geven.

De inzichten uit dit onderzoek laten zien dat doorwerking van kennis in de praktijk fundamenteel een relationeel proces is. Het zijn niet de aanbevelingen op papier die beweging genereren, maar de relaties waarin deze aanbevelingen betekenis krijgen. In de kopgroepen komt dit duidelijk naar voren: leden beschrijven hoe ideeën ontstaan in gesprekken, hoe inzichten worden gedeeld in informele contacten en hoe betrokkenheid groeit door gezamenlijk te zoeken naar oplossingen. Doorwerking manifesteert zich daarmee in eerste instantie niet als zichtbare beleidsverandering of concrete interventie, maar als verschuiving in denken, samenwerken en handelen. Deze relationele dynamiek vormt een krachtige basis.

Ook laat de praktijk zien dat deze relationele kracht geen garantie biedt voor tastbare resultaten. De kopgroepen zijn sterk in verbinding, maar zoekend in vorm. De energie en betrokkenheid – die uiteindelijk in beide kopgroepen ervaren wordt – zijn groot, maar de vertaling naar uitvoering blijft regelmatig achter. Ideeën blijven hangen in de planfase, verantwoordelijkheden zijn niet altijd expliciet, en concrete successen – de zogeheten ‘small wins’ – zijn schaars, zoals met name de kopgroep Financiële Educatie ervaart. Dit wijst op een belangrijke spanning die kenmerkend lijkt voor dit type processen: de spanning tussen open, relationele en meer co-creatieve samenwerking enerzijds en de behoefte aan structuur, doelgerichtheid en concretisering anderzijds.

Vanuit theoretisch perspectief kan deze spanning worden geduid als een verschil tussen vormen van doorwerking. Waar conceptuele en procesmatige doorwerking duidelijk zichtbaar zijn – in veranderende perspectieven en nieuwe manieren van samenwerken – blijft instrumentele doorwerking, in de vorm van concrete en structureel ingebedde uitkomsten, nog beperkt in deze periode. Dit heeft niet zozeer te maken met een gebrek aan motivatie of ideeën, maar eerder met het ontbreken van organisatorische en institutionele voorwaarden die nodig zijn om deze ideeën verder te brengen.

Juist hier wordt het belang van een breder perspectief op doorwerking zichtbaar. Doorwerking vraagt niet alleen om sterke relaties en betrokkenheid, maar ook om verbinding met formele

structuren. De beperkte institutionele inbedding van initiatieven in bestaande organisaties en werkwijzen maakt het proces kwetsbaar: activiteiten blijven afhankelijk van individuele inzet en er is onzekerheid over continuïteit en opschaling. In termen van sociaal kapitaal betekent dit dat, naast sterke 'bonding' en 'bridging'-relaties, vooral de 'linking'-dimensie – de verbinding met besluitvorming en beleid – nog onvoldoende ontwikkeld is. Als initiatieven beter in verbinding komen met institutionele inbedding, dan kan samengewerkt worden waarbij samen hetzelfde hogere doel nagestreefd wordt. Formele en informele organisaties kunnen bewust (meer) tijd investeren in samenwerken waardoor meer continuïteit gewaarborgd kan worden, bijvoorbeeld door financiële stimulering en ondersteuning. Zonder deze verbinding lijkt doorwerking voor leden tijdelijk en fragmentarisch.

Daarnaast onderstreept de analyse het belang van inclusiviteit en aansluiting bij de leefwereld van bewoners. Hoewel het betrekken van ervaringskennis als waardevol wordt gezien, is de daadwerkelijke betrokkenheid van bewoners nog beperkt. Hierdoor bestaat het risico dat oplossingen onvoldoende aansluiten bij de praktijk waarvoor zij bedoeld zijn. Bovendien laten ervaringen zien dat inclusiviteit niet alleen gaat over toegang, maar ook over de manier waarop processen zijn ingericht: tempo, taal en werkvormen kunnen participatie bevorderen, maar ook belemmeren.

Dit verslag laat zien dat doorwerking kan worden begrepen als een voortdurend proces. Relaties en samenwerkvormen ontwikkelden zich in de kopgroepen gestaag en gelijktijdig. Maar doorwerking – het proces van kennisoverdracht en hoe nieuwe (onderzoeks)inzichten landen in de praktijk – ontstond precies daar: waar mensen elkaar wisten te vinden, er sprake was van continuïteit en vertrouwen, mensen zich gezien en gehoord voelden en waar ruimte was om te experimenteren. Wanneer we terugkeren naar de metafoor van de reis, wordt duidelijk dat de kracht van de kopgroepen niet zozeer ligt in het bereiken van een vooraf bepaald eindpunt, maar in het samen onderweg zijn, een proces dat tot betekenisvolle samenwerking en verandering leidt.

Gebruikte literatuur

Bek, P., Twist, & E. van (2025). Grip op Geldzaken: Onderzoek naar wat helpt bij financiële gezondheid in Dordrecht Wielwijk. Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid. https://werkplaatssociaaldomeinzhz.nl/files/bek-van-twist-(2025)-grip-op-geldzaken.pdf

Boswell, C. (2009). The political uses of expert knowledge: Immigration policy and social research. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511581120

Enden, G. van den, & Veerman, N. (2026). Geldzaken in de praktijk 2026: Rondkomen onder druk. NIBUD. https://www.nibud.nl/onderzoeksrapporten/rapport-geldzaken-in-de-praktijk-2026/

Gaventa, J. (2006). Finding the Spaces for Change: A Power Analysis. IDS Bulletin, 37(6), 23-33. https://doi.org/10.1111/j.1759-5436.2006.tb00320

Hawkins, R.L. & K. Maurer, Bonding, bridging and linking: How social capital operated in New Orleans following Hurricane Katrina. British Journal of Social Work, 2010. 40: p. 1777–1793.

Hooghiemstra, E. (2022). Renovatie van het Sociale: Een ontdekkingsreis. Hogeschool Rotterdam.

Karré, P.M., Dagevos, H., Walraven, G. (2018). Sociale innovatie in de praktijk: Zoeken naar nieuwe antwoorden op maatschappelijke vraagstukken. Van Gorcum.

Jungmann, N., & Madern, T. (2016). Duurzame verbetering van gezond financieel gedrag: Droom of werkelijkheid? Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Kaulingfreks, F., Matthijsen, K. (2024). Gemene delers: Theoretische verkenning van community development. https://www.craftingresilience.nl/images/documents/Gemene-Delers-Working-Paper1.pdf

Kretzmann, J. P., & McKnight, J. L. (1993). Building Communities from the Inside Out: A Path Toward Finding and Mobilizing a Community's Assets. Evanston, IL: Asset-Based Community Development Institute.

Mackesy, C. (2020) De jongen, de mol de vos en het paard. Utrecht: KokBoekencentrum Uitgevers.

Nationaal Programma Dordt West (2023). Samen Dordt West: Uitvoeringsprogramma 2024-2026. https://www.leefbaarenveilig.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2024/07/23/uitvoeringsprogramma-nationaal-programma-dordt-west/Uitvoeringsprogramma+Nationaal+Programma+DordtWest+2024_2026+%281%29.pdf

Nutley, S. M., Walter, I., & Davies, H. T. O. (2007). Using evidence: How research can inform public services. Policy Press. https://doi.org/10.2307/j.ctt9qgwt1

Putnam, R. D. (2000). Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. New York: Simon & Schuster.

Termeer, C. J. A. M., & Dewulf, A. R. P. J. (2019). A small wins framework to overcome the evaluation paradox of governing wicked problems. Policy and Society, 38(2), 298–314. https://doi.org/10.1080/14494035.2018.1497933

Van Vliet, H. (2022). De Voorbeschouwing: Over impact, valorisatie en doorwerking. Academische Uitgeverij Eburon.

Weiss, C. H. (1979). The many meanings of research utilization. Public Administration Review, 39(5), 426–431. https://doi.org/10.2307/3109916

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2024). Grip-denken: Van eigen verantwoordelijkheid naar gedeelde verantwoordelijkheid. https://www.wrr.nl/documenten/2024/06/10/grip-denken.-van-eigen-verantwoordelijkheid-naar-gedeelde-verantwoordelijkheid